

A close-up photograph of a hedgehog in a lush green environment. The hedgehog is positioned in the center, looking directly at the camera. Its spines are dark and dense, while its face is covered in lighter, brownish fur. It is surrounded by vibrant green grass, ferns, and small yellow flowers. The background is a soft, out-of-focus green.

Ystävämme luonnossa

Koululaisen opas

Teksti:
Pi Mäkilä

Ulkoasu:
Suvi Ojala

Kuvitus:
Olga Veselovskaya

Kuvat:
Anne Coatesy/iStock (etukansi)
GlobalIP/iStock (s. 4)
OpenClipart-Vectors/Pixabay (s. 5)
Kev/Pixabay (s. 6)
Anastasiia Akh/iStock (s. 6)
Ale-ks/iStock (s. 7)
GlobalP/iStock (s. 7)
CreativeNature_nl/iStock (s. 7)
Petra Göschel/Pixabay (s. 8)
dmxdx/Pixabay (s. 8)
Bruno/Pixabay (s. 8)
Marisa04/Pixabay (s. 8)
PhanuwatNandee/iStock (s. 8)
CreativeNature_nl/iStock (s. 9)
Gerald Lang/Pixabay (s. 16)
Tapani Hellman/Pixabay (s. 17)
Reinhold Bonefas/Pixabay (s. 17)
Alexa/Pixabay (s. 17)
Alain Audet/Pixabay (s. 17)
Erik Karits/Pixabay (s. 18)
Mark Philpott/Flickr (s. 21)
Thomas Stockhausen/iStock (s. 22)
Schanin/Pixabay (s. 24)
Gary Stearman/Pixabay (s. 25)
Ralph/Pixabay (s. 25)
Else Siegel/Pixabay (s. 25)
Nina Elise Reiter/Unsplash (s. 26)
Leva/Pixabay (s. 26)
OpenClipart-Vectors/Pixabay (s. 26)
Pixabay, iStock (s. 27)
Mario Fanciulli/Pixabay (takakansi)

Painopaikka:
Laine Direct Oy

Julkaisija:
SEY Suomen eläinsuojelu, 2024
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

Tämän oppaan tekstit perustuvat tutkittuun tietoon. Lähdeluettelon löydät www.sey.fi/lisaa-lahiluonnon-elaimista.

Sisällys

Erilaisia, mutta samanlaisia	4
Luonnossa tarvitaan monia erityistaitoja	6
Erityiskykyjä	7
Luonto on eläimen koti	8
Kesyyntymisestä on haittaa luonnoneläimille	9
Luonnoneläin pulassa?	10
Syksyllä luonto valmistautuu talveen	12
Talvesta selviäminen vaatii isoja ponnistuksia	14
Luonto herää keväällä	18
Kesällä luonto kukoistaa	22
Muista nämä	25

Tänä vuonna löydät lisää tehtäviä ja lisää materiaalia myös verkosta: sey.fi/lisaa-lahiluonnon-elaimista. Löysitkö QR-koodin? Skannaa koodi, niin päädyt oikealle sivustolle!

Tervetuloa tutustumaan lähi- luonnon eläimiin

Tämän vihkosen avulla pääset tutustumaan lähiluonnon eläimiin. Opit tunnistamaan luonnossa asuvia eläinlajeja ja tutustut samalla luonnon-eläinten joskus hämmästyttäviltäkin tuntuviin kykyihin.

Ihmisen toiminta vaikuttaa luontoon monin tavoin. Tämän vihkosen avulla opit, miten voit auttaa luonnoneläimiä voimaan paremmin.

Erilaisia, mutta samanlaisia

Me ihmiset olemme eläimiä, aivan kuten kissat, koirat tai esimerkiksi kalat ja linnut. Olemme kaikki erilaisia, mutta perustarpeemme ovat samoja. Haluamme voida hyvin, välttää kipua ja tehdä meille tärkeitä asioita.

Kaikilla eläimillä on omat tärkeät tehtävänsä maailmassa, ja jokainen eläin haluaa parhaansa mukaan huolehtia itsestään ja poikasistaan.

Monet luonnossa asuvista eläimistä, kuten muurahainen tai kopparakuoriainen, ovat hyvin pieniä ja huomaamattomia. Osa, kuten susi tai karhu, voi olla meistä pelottavia, vaikka emme olisi niitä koskaan kohdanneetkaan.

Eläimen koko tai ulkonäkö ei vaikuta siihen, millaisia perustarpeita sillä on. Esimerkiksi oravaa ja varista sattuu luultavasti yhtä paljon, jos ne saattavat jalkansa. Kumpaakin pelottaa, jos ne pelästyttyä, ja kumpikin kokee mukavia tunteita, jos niillä on hyvä olla.

Jokainen eläin on arvokas omana itsenään

Sinun elämäsi on ainutkertainen ja arvokas. Myös jokaisen eläimen elämä on ainutlaatuinen. Eläimen elämää ei voi korvata, jos sen jostakin syystä menettää. Eläimen älykyys, koko tai ulkonäkö ei vaikuta elämän arvoon. Siksi joka ikistä eläintä pitää kohdella hyvin.

Jokaisella eläimellä on paikkansa luonnossa

Ihminen on osa luontoa siinä missä kaikki muutkin eläimet. Eri eläimillä on luonnossa tärkeitä tehtäviä. Kastemato pitää huolta maaperästä, linnut taas pitävät hyttysten määrän kurissa.

TEHTÄVÄ: Yhdistä emoji oikeaan eläimeen

Orava

Kettu

Karhu

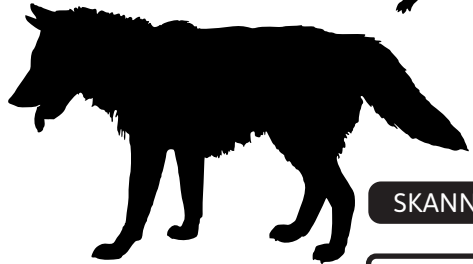
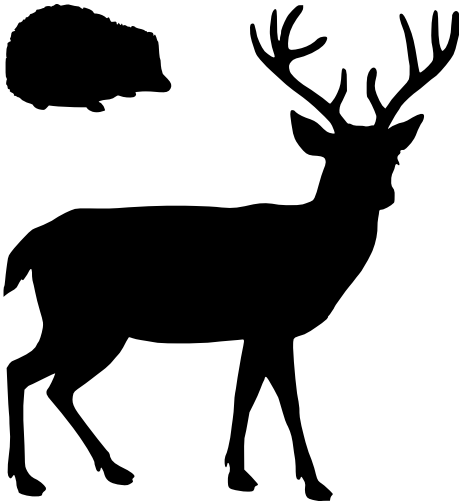
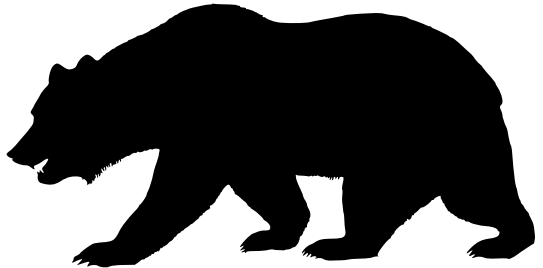
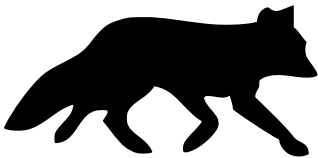
Siili

Peura

Susi

SKANNAA

Opi lisää: Mikä on avainlaji?

Jänis vaihtaa talveksi vaalean värin.

Luonnossa tarvitaan monia erityistaitoja

Luonnossa asuvat eläimet ovat sopeutuneet asumaan omissa elinympäristöissään. Elinympäristöllä tarkoitetaan juuri sitä aluetta, jossa eläin asuu. Esimerkiksi lähimetsä tai pihalla kasvava metsikkö on oravan elinympäristö.

Jotta eläimet selviävät omassa elinympäristössään, niille on kehittynyt erilaisia ominaisuuksia. Suomessa on talvisin kylmä ja kesäisin lämmin, joten täällä asuvien eläinten täytyy pärjätä sekä kylmissä että kuumissa oloissa.

Esimerkiksi siilit horrostavat talvisin, karhut nukkuvat talviunta ja jänis vaihtaa talven ajaksi vaalean värin.

Talviuni on syvää unta. Horroksessa eläimen hengitys ja elintoiminnot hidastuvat talviunta enemmän.

Vuodenaikojen vaihtelusta selviäminen vaatii eläimiltä valtavaa ponnistelua. Monien eläinten täytyy kerätä vararavintoa talven varalle. Myös talviturkin kasvattaminen kuluttaa paljon energiaa. Samasta syystä monien eläinten poikaset syntyvät keväällä, kun alkaa olla riittävän lämmintä ja valoisaa, ja luonnossa riittää poikasille ravintoa.

Tehtävä: Testaa tietosi luonnoneläimistä!

Erityiskykyjä

Monilla eläimillä on sellaisia superaisteja, joita meillä ihmisillä ei ole. Esimerkiksi hiiriurokset laulavat puolisoilleen, mutta niiden laulu on niin korkeaa, että me ihmiset emme voi kuulla sitä.

Linnut ja esimerkiksi mehiläiset taas näkevät maailman hyvin eri tavalla kuin me, sillä ne pystyvät näkemään ultravioletin värin, jota me ihmiset emme pysty erottamaan. Lintujen maailma on siis värikkäämpi kuin meidän ihmisten maailma.

Lepakot taas käyttävät suunnistukseen kaikuluotainta, joka toimii ikään kuin tutka. Tämän aistin avulla ne pystyvät suunnistamaan säkkipimeässä ja löytämään ruokaa pimeään tullen.

Monien eläinten aistit ovat ihan samat kuin meillä ihmisillä, mutta ne toimivat eri tavalla. Esimerkiksi kettu kuulee ja haistaa paljon ihmistä paremmin. Siksi maailma näyttää ja tuntuu ketusta erilaiselta kuin ihmisestä.

TEHTÄVÄ: Yhdistä eläin siihen sopivaan kuvaukseen

Viestin lajitovereilleni tanssimalla.

Laulan niin korkealla äänellä, ettei ihminen kuule sitä.

Minulla on tosi hyvä hajuaisti.

Opi lisää: Miltä hiirten laulu kuulostaa, entä miltä maailma näyttää mehiläisen tai linnun silmin?

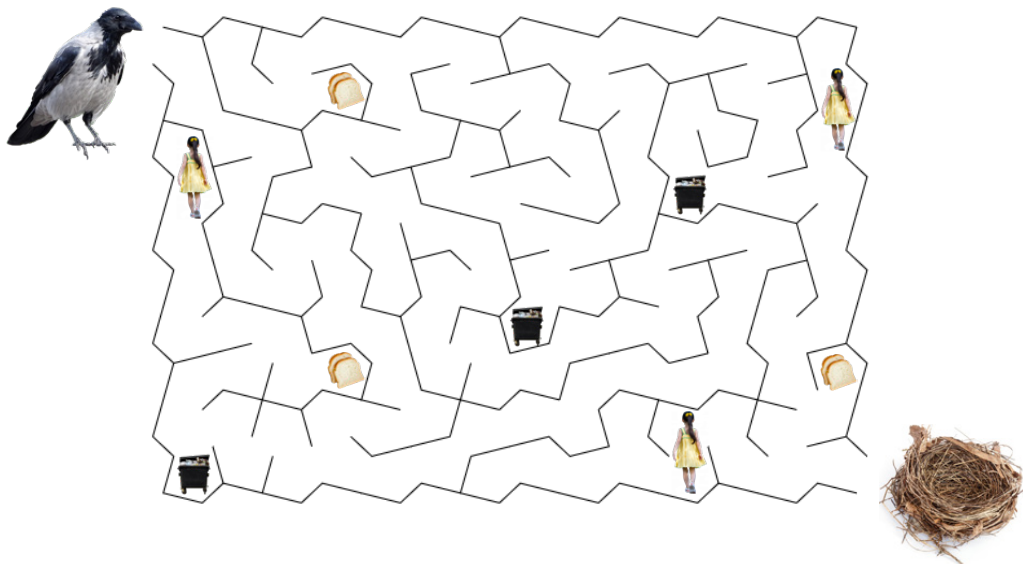

Luonto on eläimen koti

Luonto on luonnoneläimen koti. Siksi on tärkeää muistaa, että **luonnossa liikkuvien eläinten täytyy antaa elää rauhassa**. Luonnossa asuviin eläimiin ei saa koskea, eikä niitä saa kesyttää. Myös laki kieltää luonnoneläimen ottamisen lemmikiksi.

TEHTÄVÄ: Johdata varis turvallisesti kotiinsa

Varo ihmisiä, roskia ja leivänpaloja, ja johdata varis turvallisesti kotiinsa.

Vääränlainen ruoka voi aiheuttaa eläimille ongelmia. Esimerkiksi leivän ja pullan syöttäminen sorsille voi aiheuttaa sorsanpoikasille kehityshäiriön, jossa linnun siivet kehittyvät väärin, ja se ei kykene lentämään.

Joskus ärsyynnymme siitä, että kohtaamme luonnossa eläimiä, joista emme pidä. Tällöinkin on hyvä muistaa, että me ihmiset olemme levittäytyneet joka puolelle maapalloa. Luonnossa elävät eläimet yrittävät pärjätä omassa elinympäristössään. Ne eivät voi muuttaa muualle, jos ne harmistuvat meidän olemassaolostamme.

Tehtävä: Opi lisää lähiluonnon eläimistä

Kesyntymisestä on haittaa luonnon-eläimille

Vaikka ajatus luonnoneläinkaverista olisi ihana, kesyntyemisestä on eläimelle enemmän haittaa kuin hyötyä. Kesyntynyt eläin ei osaa varoa tarpeeksi ihmisiä, ja kaikilla ihmisillä ei välttämättä ole hyvät aikomukset eläimiä kohtaan. Tämän takia luonnossa olevia eläimiä ei saa ruokkia kädestä. Myöskään ötököitä ei voi kerätä purkkeihin lemmikeiksi, ja sammakonkutu pitää jättää rauhaan. Sammakot ovat Suomessa rauhoitettuja eläimiä.

Luonnoneläin ei voi hyvin, jos ihminen pyydystää eläimen lemmikiksi. Vaikka eläin näyttäisi rauhalliselta, se pelkää olla pakotettuna ihmisen seurassa. Lisäksi eläimelle on hyvin vaikeaa järjestää sellaiset olot, joissa se viihtyisi.

Luonnoneläin pulassa?

Kun luonnonvarainen eläin loukkaantuu, ihmisen kuuluu auttaa sitä. Myös laki sanoo, että sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä tulee pyrkiä auttamaan.

Jos löydät luonnosta loukkaantuneen eläimen, kerro siitä aikuiselle.

Aikuisen tehtävänä on hankkia eläimelle apua.

Apua ja ohjeita loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitamiseen löytyy täältä: se.fi/luonnonelaimet. Jos aikuinen ei ole varma mitä tehdä, hänen kannattaa ottaa yhteys luonnonvaraisten eläinten asiantuntijaan.

Eläin voi loukkaantua luonnossa monesta syystä. Monesti loukkaantumisen johtuu ihmisten toiminnasta, kuten roskaamisesta. Jos ihminen roskaa luontoa, eläin saattaa erehtyä pitämään roskia ruokana. Esimerkiksi muovin syöminen voi saada eläimen hyvin sairaaksi.

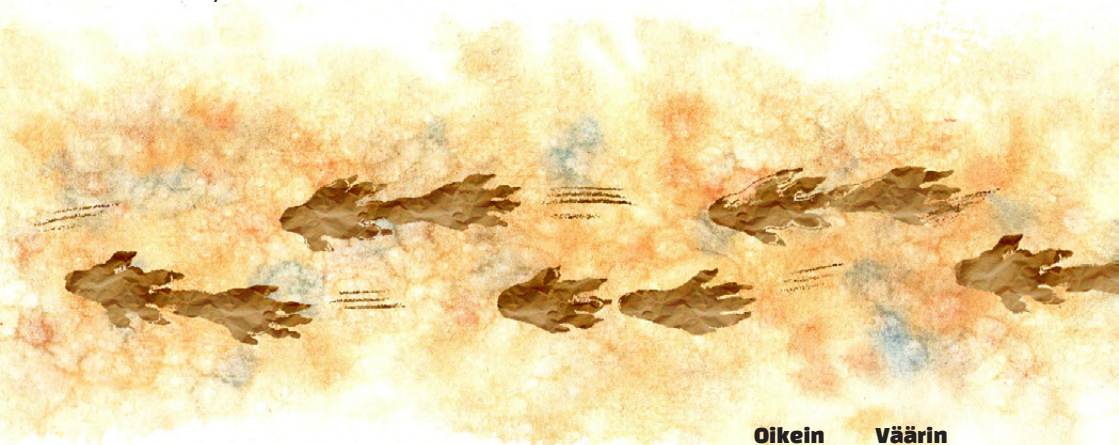

Tehtävä: Askartele ikkunakoriste lintujen turvaksi

TEHTÄVÄ: Oikein vai väärin?

Löydät loukkaantuneen siilin. Miten toimit? Rastita oikeat vaihtoehdot.

	Oikein	Väärin
Tarjoan siilille maitoa.	☐	☐
En kerro siilistä aikuiselle.	☐	☐
Etsin luonnonvaraisia eläimiä hoitavan henkilön yhteystiedot.	☐	☐
Kysyn neuvoja ja hoito-ohjeet luonnonvaraisia eläimiä hoitavalta henkilöltä.	☐	☐
Jos joudun nostamaan siiliä, en tarvitse suojahansikkaita.	☐	☐

Tarkista oikeat vastaukset

Syksyllä luonto valmistautuu talveen

Luonnonvaraisia eläimiä on mukavaa tarkkailla ympäri vuoden. Syksyisin voi seurata esimerkiksi lintujen muuttopuuhia ja tarkkailla sitä, miten pihan luonto ja eläimet valmistautuvat talven tuloon.

Esimerkiksi siili viettää talven talvipesässä horrostaen. Ensin siili tekee useamman ”syyspesän”, joista yksi valikoituu pesäksi horrostamista varten.

Siili viihtyy pihassa, jossa on paljon suojapaikkoja

Siilin pesät ovat vankkarakenteisia, esimerkiksi sammalmättääseen kaivettuja koloja. Mieluiten siili tekisi pesänsä kauemmaksi ihmisasutuksesta, esimerkiksi metsään. Koska luonnontilaisia metsiä on Suomessakin koko ajan entistä vähemmän, siilin voi olla vaikea löytää sopivia pesäpaikkoja.

Siili viihtyy pihassa, josta löytyy paljon suoja- ja piilopaikkoja, kuten puita ja pensaita. Piha kannattaa jättää haravoimatta. Varsinkin vaahteran-lehdet ovat siilille oivaa pesänrakennusmateriaalia. Monen muunkin eläimen mahdollisuus talvehtia on kiinni siitä, löytyykö elinympäristöstä suoja- ja piilopaikkoja. Esimerkiksi perhosentoukat talvehtivat lehdistä.

Tiesitkö, että siili on elävä fossiili?

Siili ei ole juuri muuttanut muotoaan noin 15 miljoonaan vuoteen. Siilejä on siis tallustellut maailmassa samaan aikaan kun osa dinosauruksista. Siili on laktoosi-intolerantikko. Toisin kuin joissain lauluissa lauletaan, siilille ei saa koskaan tarjota maitoa.

Tehtävä: Rakenna linnunpönttö

TEHTÄVÄ: Syysretki metsään

Tehkää syysretki metsään. Tarkkaillkaa, mitä eläimiä näette retken aikana ja mitä eläinten pesiä tai asuinpaikkoja löydätte. Laskekaa eläimet ja kirjatkaa ne ylös. Etsikää tietoa eläimistä ja tehkää pienryhmissä esitelmät eläimistä.

Jokainen retkellä löydetty eläin on arvokas havainto, oli kyseessä sitten muurahainen tai lammella uiskenteleva sorsa.

Eläimiä ei saa hätyyttellä, vaan niiden täytyy antaa olla rauhassa. Varsinkin talvella eläin tarvitsee kaiken energian säästöön selvitäkseen.

Talvesta selviäminen vaatii isoja ponnistuksia

Talvella luonto hiljenee, sillä moni eläin horrostaakaan, nukkuu talviunta tai muuttaa talven ajaksi etelämpään. Esimerkiksi **mäyrät ja karhut vetäytyvät talveksi talviunille**. Ne keräävät ennen talviunille jäämistä paljon vararavintoa, jotta niille ei tule talviunien aikana nälkä. Oravat taas varastoivat talven varalle paljon syötävää.

Osa eläimistä hakeutuu talvisin ihmisasutuksen lähelle. Esimerkiksi metsähiiret ja rotat saattavat yrittää sisälle lämmittelemään. Monet linnut taas siirtyvät kaupunkien pihoidille, sillä talojen lähellä on lämpimämpää ja kenties linnuille sopivaa ruokaa.

Huonehämähäkit sen sijaan viihtyvät sisällä läpi vuoden kuivassa huoneilmassa. Näilläkin hämähäkeillä on tärkeä tehtävä: ne pitävät kotiin pyrkivät muut hyönteiset ja selkärangattomat kurissa.

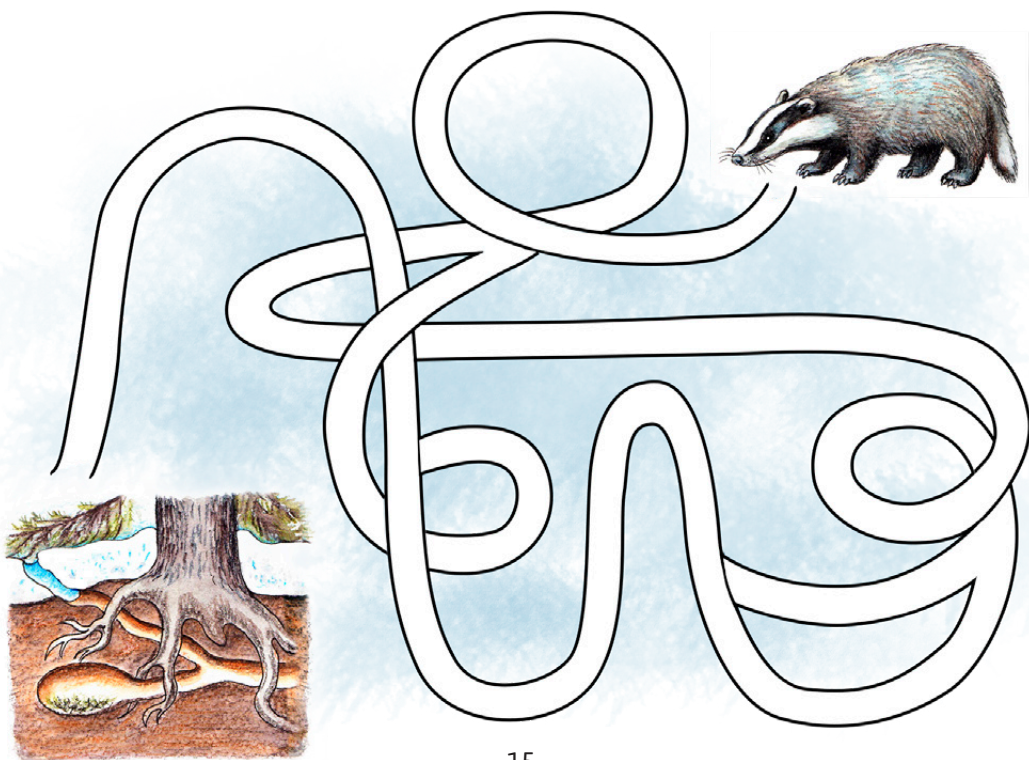

Mitä hyönteiset tekevät talvella?

Hyönteiset ovat vaihtolämpöisiä eläimiä. **Vaihtolämpöisyys tarkoittaa sitä, että hyönteisten ruumiinlämpö noudattelee ympäristön lämpötilaa.** Hämähäkit, kotilot ja punkit ja monet hyönteiset talvehtivat kaivautumalla esimerkiksi puiden kaarnan alle horrostamaan. Paarmat ja hyttyset taas talvehtivat munina ojissa ja lammikoissa.

Kaikki hyönteiset ja hämähäkit eivät kuitenkaan lepää talvella. Esimerkiksi hyppyhäntäiset ovat pieniä ötököitä, jotka liikkuvat talven läpi lumihangellakin, sillä niillä on elimistössään glyserolia, eräänlaista pakkasnestettä. Glyseroli ei jäädy niin helposti kuin vesi. Siksi joitakin pieniä hyönteisiä ja hämähäkkejä voi nähdä talvella, vaikka ulkona olisi muutama aste pakkasta.

TEHTÄVÄ: Johdata mäyrä talvipesään

Lintujen ruokinta on tarkkaa puuhaa

Iso osa Suomessa elävistä linnuista muuttaa talveksi eteläisempiin maihin. Osa linnuista taas jää Suomeen talvehtimaan. Esimerkiksi talitiainen ja harakka ovat lintuja, joita näkee piholla läpi vuoden.

Jotta linnut selviävät pitkästä talvesta, moni tarjoaa niille ruokaa talvisin. Lintujen ruokinnan kanssa on kuitenkin syytä olla tarkkana.

Jos ruokit lintuja, muista nämä:

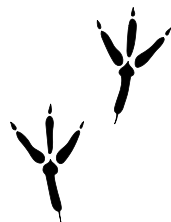
- Kun ruokinnan aloittaa, sitä tulee jatkaa koko talven.
- Ruokintapaikka täytyy siivota säännöllisesti. Linnuille sopivaa talviruokaa ovat kuorettomat auringonkukansiemenet, pähkinät sekä tali. Leipä ei ole linnuille sopivaa ruokaa.
- Kaupasta ostettavista talipalloista kannattaa poistaa verkko, sillä lintu voi jäädä jaloistaan kiinni verkkoon ja satuttaa itsensä.
- Lintuja kannattaa ruokkia ainoastaan talvisin. Linnunpoikaset tarvitsevat ravinnokseen hyönteisiä. Väärä ravinto voi johtaa esimerkiksi poikasten kehityshäiriöihin.

Tehtävä: Bongaa pihalintuja

TEHTÄVÄ: Yhdistä jäljet oikeaan eläimeen

Tarkista oikeat vastaukset

TEHTÄVÄ: Jälkiretki

Tehkää pieni retki lähiympäristöön ja etsikää eläinten jälkiä. Kuka löytää eniten jälkiä? Tunnistatteko jäljet?

Tämä tehtävä kannattaa tehdä, kun ulkona on sen verran lunta, että eläinten jäljet jäävät näkyviin.

Luonto herää keväällä

Kun pitkä talvi on takana, monilla luonnoneläimillä on kiire. Nyt on aika löytää paljon syötävää, vaihtaa talviturkki pois ja valmistautua pian syntyvien tai kuoriutuvien poikasten tuloon.

Jäniksen ja rusakon ensimmäiset hankipoikaset syntyvät, linnut palaavat muuttomatkoiltaan, käärmeet ja liskot virkoavat, ja linnut alkavat rakentaa pesiään.

Myös hyönteiset heräilevät kevään tullen. **Kevään ensimmäisillä kimalaisilla ja mehiläisillä on kova työ löytää syötävää, jos kukkivia kasveja ei ole vielä paljoakaan.** Kukkivat pajut ja kevään ensimmäiset kukat ovat niille hyvin tärkeitä.

Tehtävä: Mikä yhdistää ihmistä ja varista?

Roskat ovat eläimille vaarallisia

Kun lumi sulaa, etenkin kaupungeissa ja teiden varsilla maasta paljastuu ihmisten maahan jättämiä roskia. **Roskat ovat luonnolle ja luononeläimille vaarallisia.** Niistä liukenee luontoon monia haitallisia aineita. Eläimet voivat luulla roskia ruoaksi ja syödä niitä. Lisäksi eläimet voivat takertua kiinni roskiin.

TEHTÄVÄ: Roskakävely

Tehkää yhdessä roskakävely. Tarvitsette välineiksi kumihansikkaat, muovipussin ja pihdit, joilla voitte kerätä roskia. Jakaantukaa pienryhmissä koulun lähiympäristöön ja poimikaa roskat pusseihin.

Muistakaa, että roskiin ei saa koskaan koskea paljain käsin, ja vaarallisilta vaikuttaviin esineisiin ja roskiin ei kannata koskea lainkaan. Jos löydät roskia kerätessä vaaralliselta vaikuttavia aineita ja esineitä, kerro niistä aikuiselle.

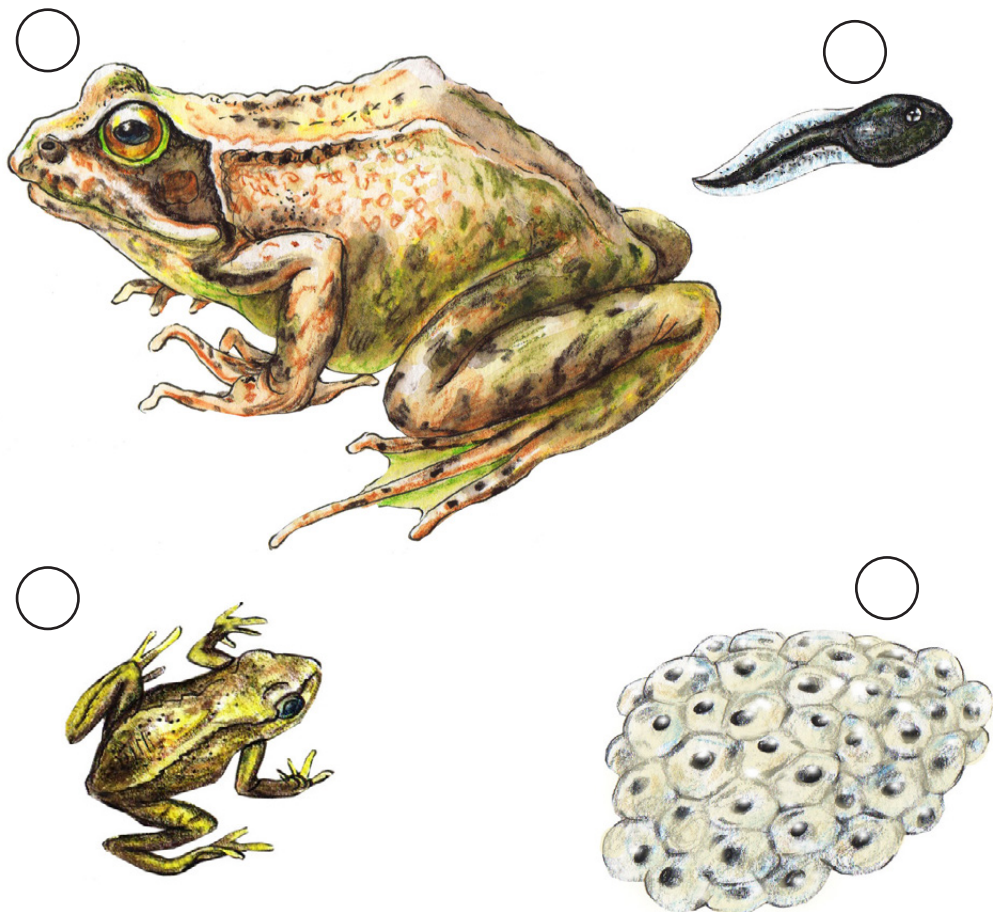

TEHTÄVÄ: Nuijapäästä sammakoksi

Sammakot ovat vaihtolämpöisiä ja herkkäihoisia eläimiä. Ne hengittävät sekä keuhkoilla että iholla. Sammakon iho tarvitsee kosteutta toimiakseen.

Sammakon elämä alkaa sammakonkudusta. Sammakot kutevat aikaisin keväällä jäiden lähdettyä. Tämän jälkeen munat ja poikaset kehittyvät ja kasvavat vedessä. Kesällä poikaset nousevat maalle ja aloittavat hajaantumisen kohti uusia alueita.

Numeroi sammakon kehitysasteet oikeassa järjestyksessä. Mistä sammakon elämä alkaa? Miltä sammakonpoikanen näyttää keväällä, kesän alussa, että loppukesästä?

Kevät on poikasten aikaa

Suurin osa luonnonvaraisista eläimistä saa poikasensa keväällä. Eläimille tulee antaa pesimisrauha. Lain mukaan **mitään pesivää lintua ei saa häiritä, ja esimerkiksi lintujen tarkkailu ei saa häiritä lintuja.**

Emojen on uskallettava hautoa ja ruokkia poikasiaan. Vapaana saalistavat kissat ovat suuri vaara pihan eläimille, ja kissan tulisi olla ulkona vain valvotusti. Myöskään koiria tai muita lemmikkejä ei saa päästää vapaaksi häiritsemään luonnossa eläviä eläimiä.

Joskus eläinten tavat voivat tuntua meistä ihmisistä kummallisilta. Esimerkiksi rusakkoemo synnyttää useita poikasia. Se vie jokaisen eri piilopaikkaan. Näin emo suojelee poikasia pedoilta. Emo käy imettämässä poikasia kerran tai kaksi päivässä, tyypillisesti jo pimeään laskeuduttua. Muuten poikaset viettävät päivänsä yksin.

Luonnossa näkyvään rusakonpoikaseen ei saa koskea. Poikanen on täysin riippuvainen sen emosta. **Jos poikaseen koskee tai sitä häiritsee, emo saattaa hylätä poikasen.**

Joskus poikanen voi kuitenkin olla pulassa. Esimerkiksi linnunpoikanen tai oravanpoikanen saattaa pudota pesästä ja loukkaantua. Tällöin saatetaan tarvita ihmisen apua (ks. sivu 10).

Kesällä luonto kukoistaa

Kesäisin luonnossa on paljon syötävää, ja elämää on kaikkialla. **Eläimet viihtyvät parhaiten pihalla, jota ei hoideta liikaa.** Esimerkiksi siistiksi leikattu nurmikko on monille eläimille kuin autiomaa, jossa ei ole juurikaan ruokaa tai suojapaikkoja. Niitty, jossa kasvaa paljon kasveja, voi olla meidän ihmisten mielestä epäsiisti, mutta luonnoneläimille se on loistava ympäristö: niityllä on paljon ruokaa ja piilopaikkoja.

Tiesitkö, että orava osaa näytellä?

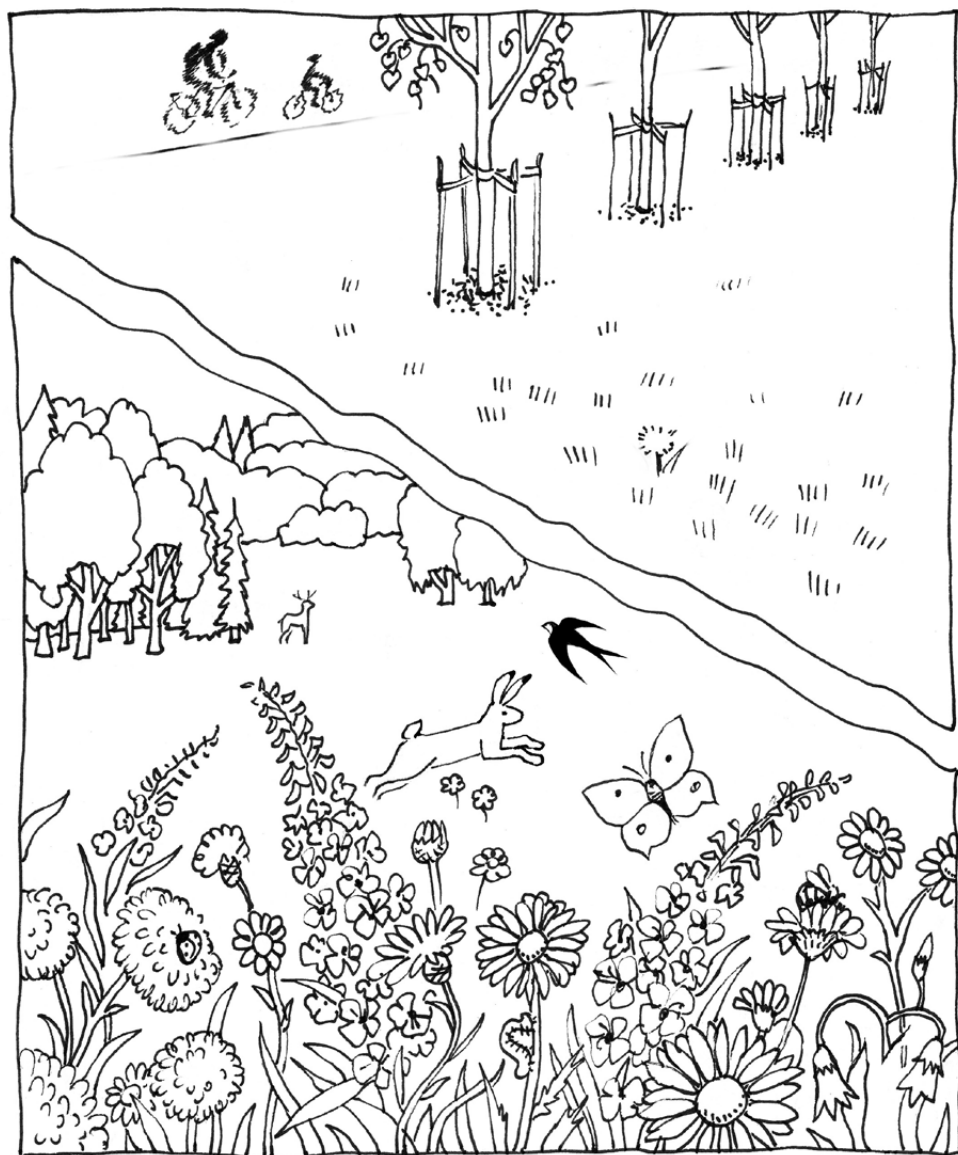
Vettä janoisille

Moni eläin on kesäisin hyvin janoinen. Kuivina kesinä luonnoneläimille kannattaa tarjota vettä. Aseta laakea vesiastia pihalle ja lisää painoksi esimerkiksi kiviä, jotta astia ei kaadu, ja jotta eläimet pääsevät itse pois astiasta. Puhdista vesiastia päivittäin huolellisesti aikuisen kanssa.

TEHTÄVÄ: Väritä kuva

Vertailkaa elinympäristöjä ja pohtikaa, mitä kaikkia eläimiä kahdessa hyvin erilaisessa ympäristössä voi elää. Väritä kuva.

Tehtävä: Vertailkaa elinympäristöjä

Ekosysteemin pienet tukipilarit

Hyönteisillä on kesäisin äärettömän tärkeitä tehtäviä. Osa niistä on tärkeää ruokaa muille lajeille, osa taas toimii pölyttäjinä, eli ne auttavat kasveja kukoistamaan. Hyönteislajeja on maailmassa yli miljoona, eli **yli puolet kaikista eläinlajeista on hyönteisiä.**

Mehiläinen on yksi ekosysteemin tukipilareista. Mehiläisiä elää lähes kaikkialla maailmassa. Erityisesti villeillä mehiläisillä on tärkeä merkitys. Ne tehostavat pölytystä, jolloin sato kasvaa ja hedelmistä tulee mehukkaita.

Monet ihmiset ärsyntyvät erilaisten hyönteisten läsnäolosta. Me ihmiset olemme keksineet siksi monenlaisia karkottimia, joiden avulla saamme esimerkiksi hyttyset pysymään kauempana. Tällaiset **karkottimet voivat olla tehokkaita, mutta ne ovat usein haitallisia muillekin eläinlajeille.** Esimerkiksi hyttysten tappamiseen tarkoitettu Thermacell on niin tehokas, että se tappaa kaikki muutkin hyönteiset lähialueelta. Tällöin hyönteiset eivät pääse pölyttämään kasveja, eikä niistä ole ruoaksi muille eläimille.

TEHTÄVÄ: Opettele tunnistamaan pörriäinen

Keväisin ja kesäisin ulkona lentävät pörriäiset herättävät meissä monenlaisia tunteita. Kukasta kukkaan lentävä mehiläinen on iloinen näky, mutta lautasen reunalla kärkkyvä ampiainen voi herättää pelokkaita tunteita.

Tutustu pörriäisten tuntomerkkeihin. Kirjoita kuvan alla olevalle viivalle oikean pörriäisen nimi.

Kimalaiset ovat tasaisen pulleita ja karvaisia. Niissä on lähes aina mustaa.

Mehiläiset ovat karvaisia, mutta eivät yhtä karvaisia kuin kimalaiset. Niiden takaruumis on usein raidallinen.

Ampiaisilla on erittäin kapea kohta keski- ja takaruumiin välillä. Takaruumiissa on mustia raitoja keltaisella pohjalla.

Kukkakärpäksillä voi olla raitoja ampiaisen tapaan, mutta niillä ei ole kapeaa vyötäröä.

Tarkista oikeat vastaukset

Tiesitkö?

Maantiellä tai kalliolla lepäävältä näyttävä perhonen on itse asiassa ruokailemassa, se imee imutorvellaan mineraaleja.

TEHTÄVIÄ

Ruokaa pölyttäjille.

Kylväkää niittykasvien siemeniä pienelle alueelle pihalla. Kun kasvit kasvavat ja kukat alkavat kukkia, ne tarjoavat runsaasti ravintoa pölyttäjille, kuten kimalaisille ja mehiläisille.

Rakentakaa perhosbaari.

Asetelkaa lautaselle pilkottua hedelmää, tai sekoittakaa siirappia tai fariinisokeria viinietikkaan. Perhosbaari kannattaa sijoittaa ulos tyynelle ja aurinkoiselle paikalle. Tarkkailkaa, millaisia eläimiä lautasen lähettävillä käy. Laskekaa eläinten määrä.

Bongaa hyönteinen.

Tarkkaile luontoa pihalla. Seuraa muutaman minuutin ajan löytämäsi ötökkää ja kirjaa ylös: Mikä laji on kyseessä? Mitä ötökkä tekee, miten se käyttäytyy? Kirjaa havainnot ylös. Etsi verkosta lisätietoa löytämästäsi ötökästä.

Opi lisää: Tiesitkö, että hyönteiset juttelevat?

Luonto on luonnoneläimen koti.

Luonnossa liikkuvien eläinten täytyy antaa elää rauhassa. Luonnossa asuviin eläimiin ei saa koskea, eikä niitä saa kesyttää. Laki kieltää luonnoneläimen ottamisen lemmikiksi. Lisäksi laki velvoittaa auttamaan luonnonvaraista eläintä.

Roskat ovat luonnolle ja luonnoneläimille vaarallisia.

Niistä liukenee luontoon monia haitallisia aineita. Eläimet voivat luulla roskia ruoaksi ja syödä niitä. Lisäksi eläimet voivat takertua kiinni roskeisiin.

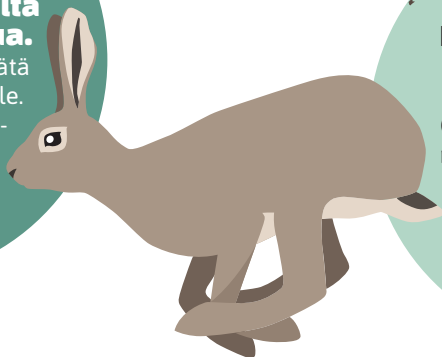
Eläimille tulee antaa pesimisrauhaa.

Lain mukaan mitään pesivää lintua ei saa häiritä, ja esimerkiksi lintujen tarkkailu ei saa häiritä lintuja.

Vuodenaikojen vaihtelusta selviäminen vaatii eläimiltä valtavaa ponnistelua.

Monien eläinten täytyy kerätä vararavintoa talven varalle. Myös talviturkin kasvattaminen kuluttaa paljon energiaa.

Hyönteisillä on keuhkoinen äärettömän tärkeitä tehtäviä.

Osa niistä tarjoaa tärkeää ruokaa muille lajeille, osa taas toimii pölyttäjinä, eli ne auttavat kasveja kukoistamaan.

Tämä vihkonen on alakoululaisille suunnattu tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2024 Eläinten viikon teemasta, lähiluonnon eläimistä. Materiaalia voi käyttää opetuksessa läpi vuoden. Aineisto sopii käytettäväksi myös muun muassa luonto- ja eläinkerhoissa.

Aineistoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi. Tutustuthan myös digimateriaaliimme osoitteessa www.sey.fi/lisaa-lahiluonnon-elaimista. Samasta osoitteesta löydät myös muita opetukseen sopivia materiaalejamme, tehtävien ratkaisut sekä tämän opasvihkosen lähdetiedot.

Eläinten viikko on vuosittain 4.–10. lokakuuta vietettävä teemaviikko, jonka ensimmäinen päivä on kansainvälinen Eläinten päivä. Suomessa Eläinten viikkoa on vietetty SEYn aloitteesta vuodesta 1959 lähtien.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toimialaan kuuluvat kaikkiin eläimet ja liiton toiminta kattaa koko maan.